

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 124/2024-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátska kancelária JUDr. Daniel Blyšťan s.r.o., Thurzova 6/A, Košice, proti postupu Mestského súdu Košice v konaní sp. zn. 23C/37/2018 (pôvodne vedenom Okresným súdom Košice I) takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. decembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v namietanom konaní (konanie bolo pôvodne vedené Okresným súdom Košice I). Tiež navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým by mestskému súdu prikázal konať v namietanom konaní bez zbytočných prietáhov, priznal jej finančné zadosťučinenie 4 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. V zmysle čl. XI bodu 1 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2024 do 31. decembra 2024 veci patriace do pôsobnosti senátov ústavného súdu, ktoré boli pridelené sudcom spravodajcom pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto rozvrhu práce, prerokujú senáty v pôvodnom zložení.

3. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že pôvodne na Okresnom súde Košice I (ďalej len „okresný súd“) podal žalobca (právny predchodca sťažovateľky, pozn.) 31. mája 2018 žalobu o vypratanie nehnuteľnosti spolu s návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia. Namietané konanie bolo uznesením okresného súdu č. k. 23C/37/2018-355 z 21. novembra 2019 prerušené z dôvodu konania pred ústavným súdom pod sp. zn. III. ÚS 89/2019. V rámci tohto konania ústavný súd

uznesením č. k. III. ÚS 89/2019-9 z 5. novembra 2019 zakázal okresnému súdu v namietanom konaní vydať rozhodnutie, ktorým by sa konanie skončilo, a to až do meritórneho rozhodnutia ústavného súdu.

4. Po rozhodnutí ústavného súdu (nález č. k. III. ÚS 89/2019-412 z 15. decembra 2022) okresný súd uznesením č. k. 23C/37/2018-555 z 12. januára 2023 rozhodol o pokračovaní v namietanom konaní.

5. Po rozhodnutí o pokračovaní v namietanom konaní podal žalovaný v 2. rade 2. februára 2023 námietku zaujatosti proti zákonnej sudkyňi. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozhodol uznesením č. k. 5NcC/2/2023-576 z 13. februára 2023 tak, že zákonnú sudkyňu z rozhodovania vo veci nevytlúčil. Proti tomuto rozhodnutiu podal 8. marca 2023 žalovaný v 2. rade dovolanie. Spis bol dovolaciemu súdu predložený 18. decembra 2023.

6. Okrem toho žalovaná v 1. rade podala návrh na prerušenie konania 13. apríla 2023 a sťažovateľka podala 22. septembra 2023 návrh na nariadenie neodkladného opatrenia. O sťažovateľkinom návrhu rozhodol mestský súd uznesením č. k. 23C/37/2018-729 z 20. októbra 2023 tak, že návrh na neodkladné opatrenie zamietol. Proti zamietavému uzneseniu podala sťažovateľka 6. novembra 2023 odvolanie.

7. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti zdôrazňuje, že namietané konanie tvorí bežnú agendu všeobecných súdov, preto ak namietané konanie trvá viac ako 5 a pol roka, ide o zbytočné prietahy v konaní.

8. Podľa názoru sťažovateľky napriek nariadenému dočasnému opatreniu zo strany ústavného súdu okresný súd nemal povinnosť konanie prerušiť, mal len zakázané vo veci rozhodnúť konečným spôsobom. Preto mu nič nebránilo, aby celú vec prejednal a „pripravil“ na meritórne rozhodnutie.

9. Aj bez doby prerušenia však ide o obdobie 28 mesiacov, počas ktorých mestský súd nebol schopný nariadiť ani jedno pojednávanie napriek sťažovateľkiným početným žiadam. Pritom pre sťažovateľku má rozhodnutie vo veci podstatný význam, pretože každý mesiac musí uhrádzať platby spojené s užívaním bytu, v ktorom neoprávnene bývajú žalovaní.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou sťažovateľkinej námietky o porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je, že v namietanom konaní, ktoré bolo začaté 31. mája 2018, do podania ústavnej sťažnosti nebolo nariadené ani jedno pojednávanie.

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci (napr. II. ÚS 26/95). Pri výklade tohto základného práva si ústavný súd zároveň osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť a ich namietané porušenie možno preskúmať spoločne (IV. ÚS 90/2010, I. ÚS 190/2019, II. ÚS 27/2020).

12. Ústavný súd v prípade ústavných sťažností namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavné sťažnosti odmieta ako zjavne neopodstatnené, ak konanie pred

všeobecným súdom z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o zbytočných prietáhoch (napr. III. ÚS 59/05, IV. ÚS 434/08, I. ÚS 210/2018), resp. ak argumenty v ústavnej sťažnosti v čase jej podania nepreukázali takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie (II. ÚS 177/04, I. ÚS 192/2015).

13. K iným dôvodom zakladajúcim záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci (súdu), ktorá je vždy posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. I. ÚS 156/2019, II. ÚS 238/2020, I. ÚS 85/2021).

14. Ústavný súd poukazuje aj na rozhodovaciu prax ESĽP v obdobných veciach, podľa ktorej dĺžka civilného súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok ESĽP z 15. 10. 1999, body 58 a 69; Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok ESĽP zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66).

15. Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že nie každý prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy alebo práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. III. ÚS 59/05, IV. ÚS 221/05, I. ÚS 550/2020, II. ÚS 246/2022). Pojem zbytočné prietahy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy. Ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01, III. ÚS 91/04, II. ÚS 129/06, IV. ÚS 513/2020). Na kratšie obdobia nečinnosti ústavný súd spravidla prihliada vtedy, keď sa vyskytli opakované a zároveň významným spôsobom ovplyvnili dĺžku súdneho konania. Oneskorenie v niektorej fáze konania môže byť tolerované, ak celková dĺžka konania nemôže byť považovaná za neúmernú (rozsudok ESĽP vo veci Pretto a iní proti Taliansku z 8. 12. 1983, sťažnosť č. 7984/77, bod 37).

16. Pri otázke posúdenia, či vo veci došlo k zbytočným prietáhom, je potrebné vychádzať z kontextu celkových okolností prípadu. Po preskúmaní obsahu spisu predloženého najvyšším súdom v tejto veci ústavný súd zistil, že postup okresného súdu od podania žaloby do prerušenia namietaného konania v trvaní 18 mesiacov bol plynulý.

17. Okresný súd najprv rozhodol o neodkladnom opatrení (25. júna 2018), následne proti tomuto rozhodnutiu bol podaný opravný prostriedok. Medzičasom okresný súd zabezpečoval preposielanie vzájomných vyjadrení sporových strán. Napokon v decembri 2018 predložil spis na rozhodnutie krajskému súdu, ktorý 8. januára 2019 rozhodol tak, že uznesenie okresného súdu zmenil a návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol. Od januára 2019 do novembra 2019 (keď bolo namietané konanie prerušené) okresný súd zabezpečoval doručenie rozhodnutia krajského súdu, zaoberal sa návrhom žalovanej v 1. rade na prerušenie konania, ako aj návrhom na zmenu žalobcu.

18. Namietané konanie bolo uznesením č. k. 23C/37/2018-355 z 21. novembra 2019 prerušené z dôvodu prebiehajúceho konania na ústavnom súde, v rámci ktorého ústavný súd rozhodol aj o nariadení dočasného opatrenia. Vzhľadom na to, že predmetom ústavnoprávneho prieskumu bolo konanie o určenie, že žalovaní sú členmi bytového družstva a nájomníkmi družstevného bytu, bolo prerušenie konania o vypratanie bytu logickým krokom okresného súdu.

19. Počas prerušenia namietaného konania došlo k zmene zákonnej sudkyne. Nová zákonná sudkyňa 26. januára 2022 podala oznámenie podľa § 50 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), následne 15. februára 2022 podal žalovaný v 2. rade námietku zaujatosti, o ktorej 25. marca 2022 krajský súd rozhodol uznesením č. k. 11NcC/2/2022-516 tak, že sudkyňu z prejednávania a rozhodovania vo veci vylúčil. Dňa 24. mája 2022 bol spis prerozdelený a pridelený ďalšej zákonnej sudkyňi. V období prerušenia namietaného konania okresný súd tiež reagoval na žiadosť Okresného súdu Banská Bystrica o predloženie spisu a pravidelne sa informoval o stave konania na ústavnom súde.

20. Okresný súd uznesením č. k. 23C/37/2018-555 z 12. januára 2023, mesiac po rozhodnutí ústavného súdu, rozhodol o pokračovaní v namietanom konaní. Po úkonoch spojených s doručovaním predmetného uznesenia 2. februára 2023 doručil okresnému súdu žalovaný v 2. rade námietku zaujatosti proti zákonnej sudkyňi, o ktorej krajský súd uznesením č. k. 5NcC/2/2023-576 z 8. marca 2023 rozhodol, že sudkyňu z rozhodovania vo veci nevyvylúčil.

21. Proti rozhodnutiu krajského súdu o nevyvylúčení sudkyne z rozhodovania vo veci podal žalovaný v 2. rade 8. marca 2023 dovolanie. Žalovaná v 1. rade doručila 13. apríla 2023 okresnému súdu návrh na prerušenie konania. V období od mája do júla 2023 mestský súd zabezpečoval administratívne úkony spojené jednak s preposielaním vyjadrení k návrhu žalovanej v 1. rade a jednak s prípravou spisu pre dovolacie konanie. Napokon mestský súd predložil spis najvyššiemu súdu 28. júla 2023. Najvyšší súd však 11. septembra 2023 vrátil spis ako predčasne podaný z dôvodu, že nebol uhradený súdny poplatok. Vzhľadom na uvedené okresný súd vyzval žalovaného v 2. rade na zaplatenie súdneho poplatku a následne v reakcii na jeho podania ho uznesením z 2. novembra 2023 oslobodil od platenia súdnych poplatkov.

22. Medzitým sťažovateľka 22. septembra 2023 podala návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorý mestský súd uznesením č. k. 23C/37/2018-729 z 20. októbra 2023 zamietol. Proti uvedenému uzneseniu sťažovateľka podala 6. novembra 2023 odvolanie. Predmetný spis bol 18. decembra 2023 opätovne predložený najvyššiemu súdu.

23. Ústavný súd z predloženého spisového materiálu zistil, že sťažovateľka (aj jej právny predchodca) celkom 6-krát žiadali o nariadenie termínu pojednávania a zároveň sťažovateľka 6. novembra 2023 podala predsedníčke mestského súdu sťažnosť na prierahy v konaní. Zákonná sudkyňa na výzvu podpredsedníčky mestského súdu reagovala vyjadrením z 15. novembra 2023. Z predloženého spisového materiálu vyplýva, že mestský súd pojednávanie vo veci nenariadil.

24. Po preskúmaní ústavnej sťažnosti a postupu mestského súdu v namietanom konaní ústavný súd, berúc ohľad na procesnú aktivitu žalovaných, konštatuje, že mestský súd konal v zásade plynulo. V súvislosti s námietkou sťažovateľky, že prerušením konania došlo k zbytočným prierahom v napadnutom konaní pred okresným súdom, ústavný súd uvádza, že čl. 48 ods. 2 ústavy upravujúci základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov je potrebné vykladať aj v súvislosti

s ostatnými článkami ústavy a je potrebné nazrieť aj do procesnoprávných noriem upravujúcich postup súdov v civilnom súdnom konaní (napr. II. ÚS 199/2019, II. ÚS 238/2020).

25. K námietke týkajúcej sa nevyhnutnosti prerušenia namietaného konania ústavný súd poznamenáva, že podľa § 164 CSP môže všeobecný súd konanie prerušiť, ak prebieha súdne alebo správne konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu, alebo ak súd dal na také konanie podnet. Je teda na úvahe súdu, či tak urobí alebo či počká na vyriešenie otázky v súdnom alebo správnom konaní, ak takéto konanie už prebieha, alebo dá na takéto konanie podnet a následne konanie preruší.

26. V okolnostiach danej veci je nepochybné, že výsledok konania pred ústavným súdom bol spôsobilý ovplyvniť rozhodnutie v namietanom konaní. V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že okresný súd mohol a mal napadnuté konanie prerušiť, a tak svojím postupom zabrániť možnému vzniku zbytočných prietahov, prípadne vzniku zbytočných trov konania. Navyše, aj v období, keď bolo namietané konanie prerušené, okresný súd pripravoval konanie na meritórne rozhodnutie (rozhodovanie o námietke zaujatosti) a aktívne, na pravidelnej báze, sa informoval o stave konania na ústavnom súde.

27. Na základe uvedeného ústavný súd nevyhodnotil doterajšiu dĺžku rozhodovania mestského súdu v namietanom konaní aj s ohľadom na judikatúru ESLP ako nezlučiteľnú so základným právom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

28. Ústavný súd v závere pripomína, že toto rozhodnutie nepredstavuje prekážku rozsúdenej veci a v prípade nečinnosti mestského súdu v ďalšom priebehu konania sa sťažovateľka môže obrátiť na ústavný súd s novou ústavnou sťažnosťou.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. marca 2024

Peter Molnár
predseda senátu